

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060209

DOM
2013-10-30
Stockholm

Mål nr
F 4141-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-04-03 i mål nr F 3133-11, se bilaga A

KLAGANDE

Sollerö Gemensamhetsskogs samfällighetsförening

Ombud: L-G E

MOTPARTER

1. D B
2. S B
3. W C
4. Dödsboet efter S E K
5. B L
6. K Ma
7. M G O

Dok.Id 1102808

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

8. A-M S

Ombud för 1–8: L N

SAKEN

Klander av Sollerö Gemensamhetsskogs samfällighetsförenings stämmobeslut från den 18 maj 2011

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens dom i överklagade delar.
 2. Sollerö Gemensamhetsskog samfällighetsförening ska ersätta motparternas rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 59 400 kr, för ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag tills betalning sker.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Sollerö Gemensamhetsskogs samfällighetsförening (föreningen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom, utom såvitt avser domstolens undanröjande av stämmobeslutet under stämmoprotokollets punkt § 11 b. Föreningen har vidare yrkat befrielse från skyldigheten att utge ersättning för motparternas rättegångskostnader vid mark- och miljödomstolen och yrkat ersättning för sina rättegångskostnader där.

D B, S B, W C, dödsboet efter S E K,

B L, K M, G O och A-M S

(fastighetsägarna) har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har hänvisat till vad som har anförts i mark- och miljödomstolen och tillagt följande.

Föreningen

För att kunna ta ställning till lagligheten av de aktuella besluten måste ändamålet med samfälligheten Sollerö Gemensamhetsskog först fastställas. Föreningens förvaltning bestäms av ändamålet och syftet med samfälligheten. Samfälligheten bildades år 1957 för ändamål och med primärt syfte att betala kostnader för delägarnas vägar inom Sollerö socken.

Fastighetsägarna

Grunderna för förvaltningen bör, enligt kommentaren till stadgarna, preciseras i stadgarna om det vid förrättningen bestämda ändamålet är oklart eller om något ändamål inte har föreskrivits vid förrättningen. Det har inte skett. Ändamålet framgår inte heller av någon förrättningshandling. Samfälligheten ska därmed förvalta samfälligheten, vars ändamål är gemensamhetsskogen. Vid förvaltningen ska man värna de egna medlemmarna och ingen annans sak eller intresse.

Skriftlig bevisning har åberopats.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Under pågående laga skifte fastställde ägodelningsrätten i utslag nr 18 a/1957 förrättningsmännens utlåtande som innebar att den sockensamfällda marken och för byarna Bengtsarvet, Bodarna, Bråmåbo, Gruddbo, Häradsarvet, Rothagen och Utanmyra samfällda marker skulle, efter det att vissa bolags andelar hade utbrutits, utläggas som en gemensamhetsskog för övriga delägare enligt bestämmelsen i 10 kap. 5 § under 1. jorddelningslagen.

Enligt den åberopade bestämmelsen kunde mark avsättas till gemensamhetsskog för att till delägarnas gemensamma nytta förvaltas i enlighet med vad därom är särskilt stadgat. För förvaltningen gällde bysamfällighetslagen. Enligt dess 5 § skulle ett reglemente, som angav grunderna för förvaltningen, antas. I reglementet skulle finnas bestämmelser bl.a. om ”...att den behållna avkastningen bör antingen användas till företag, som lända till gemensam nytta för de fastigheter, vilka hava del i ägan, såsom skogskultur, anläggning och underhåll av vägar och broar eller dylikt, eller ock till fondering eller utdelning till delägarna efter delaktighet i ägan”. Reglementet skulle underställas rättens prövning.

Vid sammanträde den 24 april 1968 antogs ett reglemente för förvaltningen. Reglementet föreskrev att styrelsen skulle ha hand om skötseln av gemensamhetsskogen med dess fiske samt försälja skogsprodukter och eventuellt annan avkastning. Dess § 11 innehåller beträffande avkastningen detsamma som bysamfällighetslagen, nämligen att avkastningen ska användas till företag, som länder till gemensam nytta för de fastigheter, vilka har del i ägan och med samma exemplifiering som i lagen.

Reglementet gällde för förvaltningen av samfälligheten fram till 1994 då förvaltningsformen ändrades genom att Sollerö Gemensamhetsskogs samfällighetsförening bildades enligt lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter (SFL). Lagens bestämmelser om förvaltningen gäller i den mån inte annat framgår av stadgarna. Av stadgarna framgår att föreningen förvaltar X och Y i Sollerö socken och att samfälligheten ska förvaltas i enlighet med vad som vid bildandet bestämts om dess ändamål.

Enligt 19 § SFL gäller att vid samfällighetsföreningens förvaltning ska medlemmarnas gemensamma bästa tillgodoses – den s.k. likhetsprincipen - och varje medlems enskilda intressen beaktas i skälig omfattning.

Vad bestämdes om ändamålet när samfälligheten bildades?

Av ingivna protokoll från förrättningssammanträden framgår att frågan om utläggande av gemensamhetsskog av samfälld hävdad mark och hur stor areal som skulle läggas ut diskuterades vid flera sammanträden. Det framgår också att underhåll av vägarna i socknen diskuterades och att arealen av den mark som skulle avsättas hade betydelse för väghållningen. Det förslag som lades fram om att bolagens andelar skulle brytas ut och att resten, ca 1000 hektar av sockensamfälld och bysamfälld mark, skulle utläggas som gemensamhetsskog, godtogs.

Även om det inte framgår klart att ändamålet med gemensamhetsskogen var vägunderhåll i socknen visar den diskussion som förekom inför dess bildande att väghållning var en väsentlig del av det som avkastningen från gemensamhetsskogen skulle användas till. Något hinder mot att avsätta mark till gemensamhetsskog för ett sådant ändamål fanns inte så länge förvaltningen var till delägarnas gemensamma nytta. Vid bildandet 1968 av sex vägsamfälligheter enligt enskilda väglagen - Solleröns, Ryssas, Gesundas, Björkas, Mångbergs och Sälens samfälligheter - föreskrevs hur kostnaderna för underhållet skulle fördelas och att väghållningen skulle ske samfällt mellan vägsamfälligheterna. Det hindrade dock inte gemensamhetsskogens samfällighet, i enlighet med syftet med bildandet och § 11 i reglementet, att använda del av avkastningen till sådant vägunderhåll, som var till gemensam nytta för delägarna i gemensamhetsskogen.

Efter att samfälligheten ombildats till Sollerö Gemensamhetsskogs samfällighetsförening gäller enligt 18 § SFL att samfällighetsföreningens ändamål är att förvalta den samfällighet för vilken den bildats. Av antagna stadgar framgår att föreningen förvaltar X och Y i Sollerö socken och att förvaltningen ska ske i enlighet med vad som vid bildandet bestämts om dess ändamål. Även om det inte uttryckts i klartext varken 1957 eller när stadgarna antogs i oktober 1994 får ändamålet anses innefatta vägunderhåll för vägar i socknen.

De klandrade besluten

Fastighetsägarna har hävdat bl.a. att de delägare i föreningen som också är medlemmar i vägsamfälligheterna gynnas när föreningen betalar kostnader för dessa medlemmars vägar medan de delägare som inte har del i någon vägsamfällighet missgynnas. Parterna är inte överens om hur många delägare i föreningen som inte är medlemmar i någon av vägföreningarna, men det är klarlagt att det finns ett litet antal sådana delägare. Det är vidare ostridigt att det finns medlemmar i vägföreningarna som inte är delägare i föreningen.

Genom beslutet i § 11 a beslöts att föreningen kunde betala kostnader för registrering av vissa vägsamfälligheter. Registreringskostnaden avser vägsamfälligheter där det förutom sådana fastigheter som är delägare i Sollerö Gemensamhetsskog även finns andra fastigheter. Detta innebär att bidrag ges till externa parter. Beslutet strider därför både mot 18 och 19 §§ SFL.

I det klandrade beslutet om budgeten, vilket tillstyrktes av stämman, har 500 000 kr avsatts till vägunderhåll. Det är ostridigt att beloppet är avsatt för bl.a. underhåll av vägar, som förvaltas av vägsamfällighetsföreningar. Att budgeten tillstyrktes kan ses som handlingsdirektiv till styrelsen att betala kostnader för vägunderhåll till vägar. Eftersom vissa medlemmar i föreningen inte har skyldighet att bidra till vägunderhåll i någon av de vägföreningar som är aktuella innebär ett sådant bidrag att de medlemmar som också är medlemmar i en vägsamfällighet gynnas. Att tillstyrka en budget med sådant innehåll är inte förenligt med kravet i 19 § SFL att medlemmarnas gemensamma bästa ska tillgodoses utan får anses strida mot lagen.

De klandrade besluten i § 11 a och § 13 i föreningens beslut den 18 maj 2011 bör därför, som mark- och miljödomstolen funnit, upphävas. Föreningens överklagande ska alltså avslås.

Vid denna utgång ska föreningen ersätta fastighetsägarnas rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2013-11-27

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Ulla Bergendal, tekniska rådet Jan Gustafsson, skiljaktig, hovrättsrådet Malin Wik och f.d. hovrättsrådet Rose Thorsén, referent.
Skiljaktig mening, se nästa sida.

Föredragande har varit Anna Adolfsson.

Skiljaktig mening

Tekniska rådet Jan Gustafsson delar majoritetens uppfattning att föreningsstämmans beslut i § 11 a ska upphävas. I fråga om föreningsstämmans beslut om budget i § 13 strider det inte mot vare sig föreningens stadgar eller lagen om förvaltning av samfälligheter. (SFL). Mark- och miljööverdomstolens domslut borde därför vara följande.

1. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att beslutet i 13 § i föreningsstämmas protokoll ska stå fast.
2. Vardera part ska stå för sina egna kostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

Mark- och miljööverdomstolens domskäl ska ha följande lydelse från och med tredje stycket under rubriken ”De klandrade besluten” på sidan 6 i domen.

När gemensamhetsskogen bildades 1957 var väghållning en väsentlig del av det som avkastningen skulle användas till. Detta framgår av § 285 från förrättningsammansammanträde 2 januari 1957. Att ge bidrag till de samfällighetsföreningar som rent faktiskt sköter vägunderhållet är därför inte främmande för det ändamål som samfälligheten ska tillgodose. Bidragsgivningen uppfyller därför kraven i 18 § SFL.

Frågan är sedan om bidragsgivningen uppfyller kraven i 19 § SFL?

Vid tiden för 2011 års föreningsstämmobeslut fanns ett mindre antal delägare i gemensamhetsskogen som inte har andelstal i någon av gemensamhetsanläggningarna för vägarna. Om denna skillnad funnits från början eller uppkommit under tiden mellan 1957 och 2011 är inte klarlagt i målet. Det ska påpekas att gemensamhetsanläggningarna inte fanns 1957 utan här avses den krets av deltagande fastigheter som de skulle haft om de bildats 1957 enligt 1968 års regler.

Om skillnaden fanns redan 1957 när gemensamhetsskogen bildades och ändamålet fastställdes måste utgångspunkten vara att ändamålet (vägunderhåll) bedömdes uppfylla kraven i 10 kap. 5 § jorddelningslagen att gemensamhetsskogen skulle avsättas till delägarnas gemensamma nytta och kraven i 5 § bysamfällighetslagen att ”-- avkastningen bör antingen användas till företag som lända till gemensam nytta för de fastigheter som har del i ägan, såsom skogskultur, anläggning av vägar och broar eller

dylikt, ---". Detta trots att alla fastigheter som var delägare i gemensamhetsskogen inte hade del i någon av gemensamhetsanläggningarna för vägarna. Att bysamfällighetslagen ersatts av lagen om förvaltning av samfälligheter och att en samfällighetsförening bildats enligt SFL påverkar inte detta förhållande.

Skillnaden kan också ha uppkommit efter 1957 genom att försäljning av en fastighets skogsmark inte omfattat andelen i gemensamhetsskogen. Dessa försäljningar har sedan genomförts via fastighetsbildningsförrättningar. Grunden till att delägarkretsen i gemensamhetsskogen då successivt kommer att avvika från deltagarna i gemensamhetsanläggningarna för vägunderhållet är privata överenskommelser och avtal där Sollerö gemensamhetsskog samfällighetsförening inte varit part. Denna, genom privata avtal, successivt uppkomna skillnaden i delägarkrets innebär inte att det successivt uppkommer förhållanden som strider mot SFL.

Att föreningen fortsätter att ge bidrag till hela eller del av de vägunderhållskostnader som belöper på fastigheter som har del i gemensamhetsskogen är därför i enlighet med föreningen stadgar och ursprungliga ändamål och kan inte heller anses innebära att vissa fastigheter som ingår i gemensamhetsskogen gynnas framför andra på ett otillbörligt sätt sett utifrån kraven i 5 § bysamfällighetslagen.

I det klandrade beslutet om budgeten, vilket tillstyrktes av stämman, har 500 000 kr avsatts till vägunderhåll. Det är ostridigt att beloppet är avsatt för bl.a. underhåll av vägar, som förvaltas av vägsamfällighetsföreningar. Att budgeten tillstyrkts kan ses som handlingsdirektiv till styrelsen att betala kostnader för vägunderhåll till vägar. Under förutsättning att bidrag till de samfällighetsföreningar som förvaltar vägarna destinerats så att de enbart täcker kostnader för fastigheter som är delägare i gemensamhetsskogen är budgeten förenlig med kraven i 19 § SFL.

Det klandrade beslutet i § 11 a i föreningens beslut den 18 maj 2011 bör därför, som mark- och miljödomstolen funnit, upphävas medan föreningens beslut om budget i § 13 ska stå fast.

Överröstad i denna del är jag i övrigt ense med majoriteten.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-04-03
Stockholm

Mål nr F 3133-11

KÄRANDE

1. D R B

2. S B B

3. E E W C

4. B G L

5. K M Mats, 550327-0125, Gesundavägen 91, 792 90 Sollerön

6. Mås Inger GERTRUD Olsson, 470204-7442, Norbyvägen 66, 792 90 Sollerön

7. Karin ANN-MARGRET Ström, 400224-7320, Utanmyravägen 85, 792 90 Sollerön

8. Dödsboet efter SVEN ERIK Karlsson, 420429-7313

Ombud för 1–8: Advokaten Linda Nyström, Appelli Advokater AB, Box 1305, 791 13 Falun

SVARANDE

Sollerö Gemensamhetsskogs samfällighetsförening, 884400-3023, c/o Börje Svensson, Alderkittvägen 32, 792 90 Sollerön

Ombud: Advokaten Lars-Göran Eriksson, APR Advokatpartner AB, Åsgatan 41, 791 71 Falun

SAKEN

Klander av Sollerö Gemensamhetsskogs samfällighetsförenings stämmobeslut från den 18 maj 2011

Dok.Id 307938

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104	Augustendalsvägen	08-561 656 00	08-561 657 99	måndag – fredag
131 26 Nacka Strand	20	E-post: mmd.nacka@dom.se		08:30-16:00
		www.nackatingsratt.domstol.se		

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen upphäver Sollerö Gemensamhetsskogs samfällighetsförenings stämmobeslut av den 18 maj 2011 under protokollets punkter
dels § 11 a att föreningen kan betala kostnader för registrering av vägsamfälligheterna,
dels § 11 b att bevilja bidrag till Sool-Öen om 5 000 kr, Solleröloppet 2011 om 10 000 kr, föreningen Emgart om 5 000 kr, turistföreningen om 5 000 kr, och Kyrkan (mässshake) om 5 000 kr, samt
dels § 13 att fastställa budgetförslag för 2011.
 2. Sollerö Gemensamhetsskogs samfällighetsförening ska ersätta Linda Nyströms huvudmän deras rättegångskostnader med etthundranittioåttatusenfyrahundraen (198 401) kr, varav 198 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 198 401 kr från dagen för denna dom till dess betalning sker. Beloppet är exklusive mervärdesskatt.
 3. Mark- och miljödomstolens beslut den 17 juni 2011 om inhibition ska bestå.
-

YRKANDEN M.M.

Den 18 maj 2011 höll Sollerö Gemensamhetsskogs samfällighetförening föreningsstämma. Kärandena har efter klander – som de slutligt bestämt sin talan – yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva föreningens beslut av den 18 maj 2011 om att:

- (a) betala kostnader för registrering av vägsamfälligheter (§ 11 a i stämmoprotokollet),
- (b) bevilja bidrag till Sool-Öen, Solleröloppet, föreningen Emgart, turistföreningen och kyrkan (§ 11 b), och
- (c) fastställa budgetförslag för 2011 (§ 13).

Mark- och miljödomstolen har den 17 juni 2011 beslutat att fortsatt verkställighet av besluten i §§ 11 a och 11 b inte får ske.

Föreningen har medgett kärandens yrkande under (b) men bestritt övriga yrkanden.

GRUNDER OCH UTVECKLANDE AV TALAN**Kärandena**

Grunden för talan är att de klandrade stämmobesluten strider mot lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter (SFL) och/eller mot annan författning och/eller mot föreningens stadgar.

Beslutet angående kostnader för registrering av vägsamfälligheter § 11 a

Beslutet att bistå med kostnader för registrering av vägsamfälligheter innebär att föreningen ger ekonomiskt stöd till aktörer utanför delägarkretsen vilket strider mot lag och mot föreningens stadgar. Det är också en åtgärd som är främmande för samfällighetens ändamål. Varken kärandenas enskilda intressen eller medlemmarnas gemensamma bästa har tillgodosetts i beslutet. Vidare gynnar beslutet enbart vissa i delägarkretsen varför likhetsprincipen har kränkts.

De vägar som föreningen betalar bidrag till förvaltas av separata vägsamfälligheter/vägsamfällighetsföreningar och/eller av Sollerö Jordägaressamfällighetsförening.

Det nu klandrade beslutet om registreringsavgifter avser avgifter för bildandet av samfällighetsföreningar av vägsamfälligheterna Bengtsarvet ga:l (Sollerö vägsamfällighet), Ryssa ga:l, och Gesunda ga:l. Av fastighetsregistret framgår att ändamålet med dessa samfälligheter är "vägarna på ön", samt "skogs- och inägovägar”.

Av § 2 i föreningens stadgar framgår det att föreningen, ska förvalta Bengtsarvet s:l och Gesunda 159:1 i Sollerö socken och av fastighetsregistret att föreningens ändamål är "gemensamhetsskog" samt att samfälligheten inte har någon andel i de nyssnämnda samfälligheterna.

Vidare framgår av § 3 att samfälligheten ska förvaltas i enlighet med vad som vid bildandet bestämts om dess ändamål.

Bidragen avseende registreringsavgifter strider mot lag, föreningens stadgar och det ursprungliga reglementet.

I det ursprungliga reglementet § 11 anges att avkastningen bör antingen användas till ”företag, som länder till gemensam nytta för de fastigheter, vilka har del i ägan, såsom skogskultur, anläggning och underhåll av vägar och broar eller dylikt eller och till fondering eller utdelning till delägarna efter delaktighet i ägan”. Förvaltade medel ska således inte användas för att gagna en större krets än föreningsmedlemmarna och att man inte får beakta andra intressen än delägarnas vid förvaltningen av samfälligheten.

De vägsamfälligheter, vars avgifter föreningen nu vill betala, ligger inte inom samfällighetens förvaltningsområde enligt § 2 i stadgarna och ett bestridande av

kostnaderna för registrering "länder inte till gemensam nytta för de fastigheter vilka har del i" samfälligheten.

Kärandenas enskilda intressen och medlemmarnas gemensamma bästa har inte tillgodosetts i skälig omfattning. Den avkastning som rätteligen ska komma fastighetsägarna och resterande del av kollektivet av fastighetsägare till godo, har i stället använts för att främja andra intressen.

Vid utdelning av vinstmedel till medlemmarna i en samfällighetsförening, ska fördelningen ske i proportion till medlemmarnas andelar i samfälligheten. Om fördelningen sker på annat sätt, bör beslutet kunna, på talan av förfördelad medlem, undanröjas i en klanderprocess på grund av att hans enskilda intressen inte beaktats i skälig omfattning (prop. 1973:160 s. 384).

Den avkastning som genereras ska, även om den inte delas ut, komma medlemmarna till godo på ett proportionerligt sätt. Annars förfördelas medlemmar och deras enskilda intressen har inte beaktas i skälig omfattning.

Stämmans beslut att bestrida kostnaderna för registreringsavgifter står alltså i strid mot 19 § SFL.

Vidare står föreningens hantering av medel i strid med föreningens ändamål. Av 18 § SFL följer att en samfällighetsförenings ändamål är att förvalta den samfällighet för vilken den bildats och att föreningen inte får bedriva verksamhet som är främmande för det ändamål som samfälligheten ska uppfylla. Klandrade beslutet strider såväl mot 18 § SFL som § 3 i stadgarna.

Föreningens beslut om att avkastningen ska användas till vägar som förvaltas av annan vägsamfällighet innebär också att vissa i delägarkretsen gynnas på bekostnad av andra, i vart fall indirekt, eftersom vissa delägare i föreningen också är medlemmar i vägsamfälligheter vars vägar har upprustats. Förfarandet innebär även

att medlemmar som inte är delägare i samfälligheten gynnas. Detta innebär att likabehandlingsprincipen ha kränkts.

Sammanfattningsvis ska således beslutet om att bestrida kostnaderna för registreringsavgifter upphävas.

Beslutet angående fastställande av budget § 13

Beslutet att fastställa budgeten för 2011 strider mot lag och mot föreningens stadgar samt mot lagstiftarens intentioner om att den avkastning som genereras i en samfällighetsförening ska komma delägarna till godo.

Enligt budgeten ska det delas ut 30 000 kr i bidrag till aktörer utanför delägar-kretsen (bidragen under § 11 b i stämmoprotokollet). Vidare framgår av budgeten att samfällda medel om 500 000 kr ska användas för upprustning och underhåll av vägar på samma sätt som under föregående år.

Genom att fastställa en sådan budget främjas andra intressen än delägarnas. Att aktivt dela ut medel för upprustning och underhåll av vägar och planera för det i budgeten inför kommande verksamhetsår ligger inte i linje med lagstiftarens intentioner om att den avkastning som genereras i en samfällighet ska komma delägarna till godo. Beslutet om att fastställa budgeten ska därför upphävas.

Föreningen

De överklagade besluten strider inte mot SFL, mot annan lag eller mot föreningens stadgar.

Beslutet angående kostnader för registrering av vägsamfälligheter § 11 a

Vad angår kostnader för registrering av vägsamfälligheter faller en sådan användning av föreningens medel inom föreningens ändamål eftersom den samfällighet som föreningen förvaltar bildades för bl.a. ändamålet att bestrida kostnader för vägar och för vägsamfälligheterna inom socknen.

Sollerö Gemensamhetsskog bildades vid laga skifte avseende Sollerö socken, vilket pågick under åren 1946–1979. Enligt utlåtande vid förrättningen den 2 januari 1957 enades ägare av sockensamfälld och bysamfälld mark om att bilda en gemensamhetsskog för att sörja för sådana delägares gemensamma kostnader för framförallt väghållning inom socknen. Uppskattade kostnader för den inom Sollerö socken gemensamma väghållningen var avgörande för gemensamhetsskogens areal.

Av § 285 i lagaskiftesprotokollet den 2 januari 1957 framgår att bildandet av och ändamålet med samfälligheten i första hand var att utgöra kassa för försörjning av det gemensamma vägnätet inom Sollerö socken med kapital. Av samma protokoll

§ 288 framgår att de vägar som avsågs att underhållas med medel från samfälligheten var samtliga av delägarna vid skiftet gemensamt ägda vägar, såväl tidigare befintliga som de vägar som utbyggts under tiden för laga skiftet.

Syftet med samfälligheten och de ändamål som samfälligheten hade att uppfylla var således att möjliggöra en drift och underhåll av det inom Sollerö socken, inklusive inom de olika byarna, gemensamma vägnätet. Detta syfte och ändamål hade i tiden för laga skiftet tillgodosetts genom de gemensamma kassorna via olika slags marksamfälligheter som kom att utplånas genom laga skiftet. Uttaxering eller utdelning till enskilda delägare av medel förekom aldrig utan avkastningen av markerna användes för vägunderhåll.

Eftersom laga skiftet utplånade de olika försörjningsmöjligheter till underhåll av gemensamma vägar som tidigare funnits, var det naturligt att bilda en ny samfällighet för försörjning av de gemensamma vägnäten inom socknen. Under laga skiftet utbyggdes vägsystemet med inägovägar och skogsbilsvägar. En vägförrättning genomfördes och avslutades den 4 april 1968. Därvid bildades följande vägsamfälligheter;

- Solleröns vägsamfällighet, omfattande vägarna på ön
- Ryssa vägsamfällighet, omfattande skogsbilväg och inägovägar

- Gesunda vägsamfällighet, omfattande inägovägar
- Björkas vägsamfällighet, omfattande skogsbilvägar och inägoväg
- Mångbergs vägsamfällighet, omfattande skogsbilvägar
- Sälens vägsamfällighet, omfattande skogsbilvägar

Det samägda vägsystemet inom Sollerö socken har alltsedan tillkomsten av samfälligheten underhållits såväl genom betalning från föreningen som genom vägavgifter, statsbidrag och stugavgifter. Utbetalningarna har alltid avsett faktiska kostnader.

Föreningen har alltsedan förvaltningen av samfälligheten påbörjades 1968, i enlighet med vad som bestämdes vid dess bildande 1957, utbetalt bidrag till medlemmarnas gemensamma vägnät samt utbetalt bidrag för att anordna en ändamålsenlig förvaltning av medlemmarnas samägda vägar inom Sollerö socken. Medlemmarna i föreningen beslutade redan den 29 november 1968 att betala kostnaderna för bildandet av förvaltningar för de sex vägsamfälligheterna genom att utebetala 23 426 kr ur samfällighetens kassa. Någon förändring av samfällighetens ändamål har därefter inte skett. Den utbetalning som nu beslutats enligt stämмо-protokollet § 11 a innebär samma medelsanvändning och åsyftar samma ändamål som 1968-års beslut. Medlemmarna i föreningen har därefter och fram till idag beslutat om ytterligare ekonomiska bidrag avseende medlemmarnas samfällda vägar inom Sollerö socken.

Att gemensamhetsskogens avsattes för främst vägunderhåll inom socknen har även uttryckts i tidigare reglemente för samfälligheten, vilket reglemente antogs i enlighet med den då gällande bysamfällighetslagen av delägarna den 24 april 1968. Reglementets § 11 anger att den behållna avkastningen från samfälligheten skulle användas "... till företag som länder till gemensam nytta för de fastigheter, vilka har del i ägan, såsom skogskultur, anläggning och underhåll av vägar och broar eller dylikt...". Föreningen har använt avkastningen till gemensam nytta i 50 år.

Vid sammanträde den 18 oktober 1994 övergick föreningen från förvaltning enligt bysamfällighetslagen till förvaltning enligt lag (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter. Därvid antogs nya stadgar som enligt § 3 anger att "...samfälligheten skall förvaltas i enlighet med vad som vid bildandet bestämts om dess ändamål". Någon förändring av föreningens verksamhet eller ändamålet med föreningen var inte avsedd och stadgarna ändrades inte i dessa avseenden.

Samfälligheten tillkomst grundades inte på enskilt ägande utan all mark som grundade delaktighet i samfälligheten var samfälld för socknen och byarna. Ändamålet med samfälligheten var vid dess bildande i huvudsak bestrida kostnader för delägarnas olika samfällda vägar inom Sollerö socken. Föreningen har en egen unik historia och ändamål.

Att bestrida vägunderhåll och kostnader för de olika vägsamfälligheterna är således en kärnverksamhet för samfälligheten och faller direkt inom det syfte och det ändamål som samfälligheten tillkommit för.

Utan den av medlemmarna i föreningen beslutade bidragsgivningen till deras samfällda vägar skulle medlemmarna istället av deras respektive vägsamfälligheter uttaxeras de belopp som de via föreningen beslutat att tillhandahålla. Utan bidragsgivningen från föreningen skulle även skogsbilvägar inordnade under viss vägsamfällighet, endast bli tillgänglig och öppna för de delägare som tillhör sådan enskild vägsamfällighetsförening. Delägarna som kollektiv i samfälligheten skulle därvid förlora tillträde till det samfällda vägnät som bl.a. är beläget på socken-samfälld mark och inte kunna utöva sin fiskerätt avseende det sockensamfällda fisket. Detta skulle strida mot vad som bestämts vid laga skiftet och vid tillkomsten av samfälligheten.

Föreningen förvaltar inte någon av de medlemmarnas vägar som ingår i de sex vägsamfälligheterna. Fråga är endast om bidragsgivning till föreningens medlemmar vad avser dessas ägda samfällda vägar inom socknen. Bidragen har alltid varit relaterade till direkta kostnader samt utbetalts efter särskild hemställan

och efter redovisade behov. De har utgått för att åstadkomma en ändamålsenlig finansiering.

Utmed de ifrågavarande samfällda vägarna finns det fastigheter som har delaktighet i respektive vägsamfällighet men som inte har delaktighetstal i samfälligheten. Att annan än delägare i samfälligheten och även allmänheten kan nyttja de samfällt ägda vägarna innebär dock inte att avkastningen inte används till delägarnas gemensamma bästa.

I samfälligheten ingår endast ett fåtal delägarfastigheter som inte har delaktighetstal i vägsamfällighetsföreningar inom Sollerö socken. Dessa delägarfastigheter representerar endast ett sammanlagt andelstal om 1,233 %. Även dessa delägare är i likhet med övriga delägare i samfälligheten delägare i sockensamfällt fiske och kan såväl för nyttjandet av fisket som i andra sammanhang använda det öppna sockensamfällda vägnätet.

Något överträdande av den s.k. likställighetsprincipen har inte skett. Samtliga gemensamt ägda vägar behandlas lika och underhåll m.m. tillkommer alla delägare efter samma principer. Tidigare ombildningskostnader för vägsamfälligheter och registreringskostnader för dessa har bestritts av samfälligheten och beslutet under § 11 a i protokollet innebär att samtliga delägare i samfälligheten därigenom erhållit samma kollektiva behandling.

Sammanfattningsvis har föreningen inte, genom beslutet under § 11 a i stämmoprotokollet, överträtt § 19 SFL, eller någon annan lag eller föreningens stadgar. Föreningen har inte heller genom beslutet åsidosatt den s.k. likställighetsprincipen.

Beslutet angående fastställande av budget § 13

De enskilda budgetposterna avser ett av styrelsen och av stämman uppskattat ospecificerat medelsbehov för underhåll under 2011 av vägar som samfällt ägs av delägare i samfälligheten, däribland de av kärandena angivna vägarna. Föreningen

bedömer att de av kärandena uppräknade vägarna (förutom Morotsvägen eftersom den upprustats redan 2010) har ett uppskattat underhållsbehov om ca 100 000–200 000 kr.

En på stämman framlagd budget som varken föreslagit eller inneburit något stämmans beslut om utbetalning eller uttaxering, kan inte strida mot lag eller stadgar eller på någon annan grund kunna ogiltigförklaras eller upphävas. En budget är endast en av styrelsen upprättad och bedömd eventuell medelshantering som kan ligga till grund för en uttaxering, fondering eller avverkning etc. Beslut i frågor som inte avser den löpande förvaltningen och som avser utbetalning av medel förs årligen till stämman för formliga beslut vilka beslut därefter kan göras till föremål för klander. Något sådant beslut har inte fattats under § 13 i stämmoprotokollet.

Om det överklagade beslutet är att anse som ett beslut som kan angripas och upphävas av domstol, så står de utgifter som upptagits inte i strid mot de syften och de ändamål för vilka föreningens samfällighet bildades.

Kärandena har tillagt

Beslutet angående kostnader för registrering av vägsamfälligheter § 11 a

Föreningens tolkning att samfällighetens kärnverksamhet är att bestrida vägunderhåll och kostnader för de olika vägsamfälligheterna är fel. En sådan tolkning kan ifrågasättas redan mot bakgrund av innehållet i samfällighetens stadgar.

Om underhåll av vägnätet skulle vara en kärnverksamhet för föreningen framstår det som märkligt att detta inte specifikt skrevs in i reglemente som upprättades vid bildandet och i de stadgar som sedermera upprättades. I stadgarna anges det att föreningen ska förvalta X och Y och i fastighetsregistret anges det att ändamålet är "gemensamhetsskog", alltså inte skogsvägar, inägovägar m.m.

Vidare kan föreningens tolkning ifrågasättas mot bakgrund av andra protokollsanteckningar som gjordes under laga skiftet. Av protokoll från den 15 maj 1961, § 384, framgår att frågan om vägunderhållet togs upp. Där antecknade man att "en samordning av väghållningen är önskvärd och det måste i god tid ordnas med att någon vägsamfällighet eller vägförening tar hand om skiftesvägarna när skiftet är klart."

Det finns också en diskussion antecknad i ett protokoll från den 25 maj 1954 under § 193, där en person framförde att det framtida vägunderhållet borde kunna täckas av medel från ett skogsundantag, vilket inte ansågs genomförbart av de flesta. Man skriver vidare att "denna tanke varit uppe i Östnor, men att man där i stället ordnat underhållet av såväl inägo- som skogsvägar genom vägsamfällighet, vilket fungerat bra".

Det som sedermera skedde var just att sex specifika vägsamfälligheter bildades den 4 april 1968 (:--:, :--:, :--:, :--:, :--: och :--:) Av förrättningshandlingen framgår att kostnaderna för underhållet av vägarna skall fördelas efter andelstal. Av protokoll upprättade den 4 april 1968, i respektive vägsamfällighet, framgår att vägsamfälligheterna har att sköta underhållet av vägarna inom sitt specifika område. I en PM till delägare i Sollerö vägsamfällighet (X) klargörs också att vägsamfälligheten ska ombesörja väghållning och förvaltningen i övrigt av vägsamfällighetens angelägenheter. Därtill kommer att det i fastighetsregistret står angivet att ändamålet med dessa samfälligheter är "vägarna på ön", samt "inägo- och skogsvägar". Mot bakgrund av att förvaltningen av vägnätet har ordnats på detta sätt finns det inget behov av förvaltningsåtgärder från samfälligheten.

Mot denna bakgrund står det klart att föreningens "kärnverksamhet" inte utgörs av underhåll av vägnätet på ön.

Beslutet angående fastställande av budget 13 §

Föreningen gör gällande att budgetbeslutet inte innebär någon medelsanvändning eller uttaxering. Om samfällighetens behov av medel inte täcks på annat sätt ska bidrag uttaxeras av medlemmarna. Har föreningen emellertid medel att använda, behöver ingen uttaxering ske. Att stämman beslutar om kommande års budget innebär ett direktiv till styrelsen om hur medel i föreningen ska användas. Stämman sanktionerar genom sitt beslut styrelsens kommande åtgärder om att t.ex. lämna bidrag för underhåll av vägar. I förevarande fall har det inte funnits något behov av uttaxering eftersom föreningen är likvid och kan bära de kostnader som föreslås i budgeten. Beslutet på stämman om att fastslå budget är på så sätt ett beslut om medelsanvändning, även om någon uttaxering inte har skett.

BEVISNING

Parterna har åberopat skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

I målet är det fråga om en samfällighet som sedan 1994 förvaltas enligt lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter (SFL). Enligt 18 § första stycket denna lag är en samfällighetsförenings ändamål att förvalta den samfällighet för vilken den bildats. Enligt andra stycket samma stadgande får en samfällighetsförening inte driva verksamhet som är främmande för det ändamål som samfälligheten ska tillgodose. Vidare ska enligt 19 § första stycket samma lag föreningen vid förvaltningen tillgodose medlemmarnas gemensamma bästa samt beakta varje enskild medlems intressen i skälig omfattning.

I detta fall rör det sig om en förening som beslutat att lämna bidrag till andra samfälligheter som består av delvis andra delägare och som inte förvaltas av föreningen. Enligt mark- och miljödomstolens uppfattning kan en samfällighet som förvaltas enligt samfällighetslagen inte ha ett sådant ändamål. Det skulle då inte vara fråga om en sådan samfällighet som avses med lagen. Att föreningens ändamål skulle vara denna bidragsgivning framgår inte heller av den förebragda bevisningen. De klandrade stämmobesluten i protokollet under punkterna § 11 a och § 11 b (medgivet) står alltså i strid mot 18 och 19 §§ SFL samt §§ 2 och 3 i stadgarna och innebär att likhetsprincipen trätts för när. Då beslutet att fastställa budget under § 13 avser en medelsanvisning till att utge bidrag gäller detsamma för detta beslut. Besluten ska därför upphävas.

Kärandena har under handläggningen frånfällt ett yrkande om att stämmobeslutet om ansvarsfrihet under § 10 i protokollet ska upphävas.

Föreningen har yrkat att målet i den del det rör ansvarsfriheten ska avskrivas och att rättegångskostnaderna ska kvittas.

Kärandena har bestritt och anfört att det är samma argument som framförts beträffande ansvarsfriheten som mot det klandrade beslutet i övrigt varför de ska ha full ersättning för sina rättegångskostnader.

Mark- och miljödomstolen ser kärandenas frånfallande av ifrågavarande yrkande som en inskränkning av talan. Oavsett detta har processen sin grund i om föreningen kan lämna bidrag på sätt som skett och argumentationen i målet har handlat om detta. Den ökning av kostnaderna som kan ha skett p.g.a. klander av beslutet om ansvarsfrihet synes försumbar. Föreningen ska därför betala full ersättning till kärandena för deras rättegångskostnader. Om beloppet råder inte tvist.

Det meddelade inhibitionsbeslutet bör bestå.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga (DV 425)

Överklagande senast den 24 april 2013.

Bjarne Karlsson

Björn Hedlund

I mark- och miljödomstolens avgörande har deltagit rådmannen Bjarne Karlsson, ordförande, och tekniska rådet Björn Hedlund samt de särskilda ledamöterna Hans Andersson och Sören Kågedal.